

Integrimi i Universiteteve ndërkombëtare në Arsimin e
lartë publik

Programi qeverisës

2021-2025

Integrimi i Universiteteve Ndërkombëtare në Arsimin e Lartë Publik

2021 - 2025

- A. Analiza kontekstuale e premtimit dhe kuadrit rregullator dhe politikave
Aspekti rregullator, kërkesat dhe strategjitë sektoriale për premtimin
- B. Alokimet buxhetore dhe krahasimi i objektivave të programit me kapacitetet
- C. Efekte të matshme nga ecuria deri tani lidhur me qëndrueshmërinë
- D. Vlerësimi i rreziqeve dhe mundësive të integrimit të Universiteteve të Huaja në Shqipëri
- E. Vlerësim mbi përmbushjen e programit për periudhën 2021-2024
- F. Vlerësimi mbi shpërndarjen e efekteve të Programeve

PËRGATITJA DHE SHPËRNDARJA

Raport progresi

Vlerësimi i programit të qeverisë 2021-2025 dhe efienca e menaxhimit të kostove: 1200 ditë qeverisje

Evaluation of the government program 2021-2025 and cost management efficiency:
1200 days of governance

www.polifakt.al

www.altax.al

info@altax.al

Janar 2025

Tirana, Shqipëri

Polifakt.al është një platformë e pavarur dhe e besueshme për monitorimin e realizueshmërisë së premtimeve politike. Ajo ofron analiza të detajuara mbi zbatueshmërinë financiare të angazhimeve elektorale, duke i krahasuar ato me performancën reale të qeverisë dhe alokimet dhe kufizimet buxhetore.

Pikat kyçe të Polifakt.al në vlerësimin e përmbushjes

Monitorimi i premtimeve zgjedhore dhe programeve qeverisëse

[Polifakt.al](http://www.polifakt.al) ndjek sistematikisht premtimet e bëra nga liderët politikë, duke vlerësuar:

Realizueshmërinë. A janë premtimet të arritshme brenda kontekstit aktual ekonomik?

Burimet financiare. A janë ndarë burime të mjaftueshme për zbatimin e premtimeve?

Statusi i përmbushjes. Tregon nëse premtimet janë realizuar, pjesërisht realizuar, apo të porealizuara.

Krahasimi me kapacitete fiskale dhe kostot e përmbushjes

Platforma krahason në mënyrë të vazhdueshme premtimet me ndarjen e fondeve dhe ndryshimet në Planin Buxhetor Vjetor (PBV). Kjo ndihmon në identifikimin e:

- ✓ Përputhshmërisë midis premtimeve politike dhe shpenzimeve reale.
- ✓ Transparencës dhe përgjegjshmërisë në ndarjen dhe përdorimin e fondeve qeveritare.

Raportet e progresit

[Polifakt.al](http://www.polifakt.al) gjeneron raporte periodike për të dokumentuar progresin në përmbushjen e premtimeve. Këto raporte përfshijnë:

- Vlerësimin e performancës së ministrive dhe sektorëve përkatës.
- Përditësime mbi shkallën e arritjes së objektivave të qeverisë.

Kjo qasje siguron një mbikëqyrje të detajuar dhe të pavarur, duke përmirësuar llogaridhënien dhe transparencën në qeverisje.

Kushtet e përdorimit të Raportit

Qëllimi dhe përgjegjësia

Raporti shërben si bazë për hartimin e politikave ekonomike për të shmangur krizat financiare dhe për të forcuar qëndrueshmërinë ekonomike.

Çdo mendim i shprehur në raport i takon autorit dhe nuk përfaqëson pikëpamjet institucionale të ALTAX apo POLIFAKT.

Riprodhimi dhe shpërndarja

Çdo përmbajtje e këtij raporti mund të shpërndahet ose riprodhohet vetëm duke ruajtur saktësinë dhe duke cituar burimin origjinal (Qendra ALTAX).

Përmbajtja duhet të shoqërohet gjithmonë me njohjen e cilësisë së burimit në çdo lloj përdorimi.

Kushtet për përdoruesit

Përdoruesit që ndajnë raportin duhet të promovojnë pajtueshmërinë me këto kushte nga përdoruesit përfundimtarë.

Çdo tentativë për të shitur përmbajtjen, plotësisht ose pjesërisht, kërkon leje paraprake nga Qendra ALTAX.

Kufizime të përdorimit

Raporti mund të përdoret vetëm për qëllime jo-fitimprurëse.

Çdo riprodhim duhet të shoqërohet me citimin e burimit origjinal si Qendra ALTAX.

Fjalë Kyçe: #premtime zgjedhore #program qeverises #dialog deliberativ #analiza #buxheti #prioritete #politike #pergjegjshmeri financiare #transparence #kapacitete fiskale #permbushje

Kodi JEL: D72, E62, H50, P11

© Të gjitha të drejtat e rezervuara nga **Qendra ALTAX**.

Konsiderata

(Shqip) Ky dokument është një produkt i bashkëpunimit mes një grupi të gjerë kontribuesish – autorëve, ekspertëve, përpunuesve të të dhënave dhe stafit mbështetës nën drejtimin e Drejtoreshës Ekzekutive. Lexuesit dhe ndjekësit janë një komponent kyç për vijimësinë e punës.

ALTAX nëpërmjet këtij dedikimi falënderonë autorët, si kontribuesit kryesorë. Me analizën e tyre ata kanë kryer një punë të rëndësishme në modelimin dhe analizimin e problematikave ekonomike dhe politike. Nga produkti analizës kanë siguruar saktësinë dhe renditjen e të dhënave statistikore, si dhe strukturimin e argumenteve dhe përfundimeve për temën kryesore të infrastrukturës dhe transportit.

Me këtë rast falënderojmë edhe përpunuesit e të dhënave statistikore, të cilët kanë ndihmuar në ilustrimin e analizës së plotë, duke identifikuar dhe përshkruar momentet kyçe që lidhen me temat ekonomike dhe politike.

Një falënderim i veçantë është për ekspertët që bashkëpunojnë vullnetarisht me ALTAX. Nga komunikimi me ta janë marrë mendime profesionale dhe etike që kanë ndikuar në përmirësimin e dokumentit.

Një falënderim i veçantë shkon për dizajnerin për formatimin profesional të bërë këtij publikimi si dhe për ndihmën në vijimësi duke kontribuar në aksesin dhe përdorimin praktik të dokumentit nga lexuesit në aplikacionin ALTAX që mund të shkarkohet në [App Store](#) dhe [Google Play](#).

Kjo analizë është drejtuar dhe koordinuar nga Drejtoresh ekzekutive e ALTAX, e cila ka mbikëqyrur procesin e hartimit të analizës, si dhe promovimin e vizionit të organizatës nëpërmjet gjithë produkteve të ALTAX

Falënderimi i ALTAX drejtohet edhe për lexuesit dhe ndjekësit. Ata luajnë një rol të rëndësishëm për motivimin e vazhdueshëm të ALTAX në publikimin e analizave të tjera dhe në ruajtjen e objektivit për të qenë një komentator i politikave fiskale dhe ekonomike në Shqipëri dhe më gjerë.

Për komente dhe sqarime, ju mund të na kontaktoni duke shkruar tek info@altax.com

Acknowledgement

(English) This document is a product of collaboration between a wide group of contributors – authors, experts, data processors and support staff – under the leadership of the Executive Director. Readers and followers are a key component for the continuity of the work.

ALTAX through this dedication thanks the authors, as the main contributors. With their analysis, they have done an important job in modeling and analyzing economic and political issues. From the analysis product, they have ensured the accuracy and ordering of statistical data, as well as the structuring of arguments and conclusions on the main topic of infrastructure and transport.

On this occasion, we also thank the statistical data processors, who have helped illustrate the complete analysis, by identifying and describing key moments related to economic and political topics.

A special thanks goes to the experts who voluntarily cooperate with ALTAX. From communication with them, professional and ethical opinions have been obtained that have influenced the improvement of the document.

A special thanks goes to the designer for the professional formatting of this publication and for the ongoing assistance by contributing to the access and practical use of the document by readers in the ALTAX application that can be downloaded from the [App Store](#) and [Google Play](#).

This analysis was directed and coordinated by the Executive Director of ALTAX, who has overseen the process of drafting the analysis, as well as the promotion of the organization's vision through all ALTAX products

ALTAX's thanks are also addressed to its readers and followers. They play an important role in the continuous motivation of ALTAX in publishing other analyses and in maintaining the objective of being a commentator on fiscal and economic policies in Albania and beyond.

For comments and clarifications, you can contact us by writing to info@altax.com

Follow ALTAX and Polifakt on social media, Web and in our App

FISKALISTI

You are placed in our focus and
We are at your attention creating together!

ALTAX - POLIFAKT

We publish and distribute information,
ongoing analysis and studies.

ALTAX

Communicate through social media addresses

ALTAX

Watch our informative and educational videos

ALTAX.AL

Read and download unique analyses and studies

POLIFAKT.AL

Look at how many political promises have been kept.

App Store
Google Play

Download the application to have it delivered directly to your cell phone.

A relationship about the commonalities that unite us in everyday life.

Objektivi - Integrimi i Universiteteve Ndërkombëtare në Arsimin e Lartë Publik

1. Integrimi i Universiteteve të Huaja:

Universitete të spikatura publike nga vende mike do të integrohen në sistemin e arsimit tonë të lartë publik.

2. Njohja Ndërkombëtare:

Universitetet tona do të njihen dhe barazohen me universitete publike evropiane apo të vendeve të tjera mike, duke garantuar standarde të larta akademike dhe njohje globale.

3. Mbështetja për Sinergjinë Ndërkombëtare:

Do të mbështesim çdo formë të bashkëpunimit të plotë mes një universiteti shqiptar dhe një universiteti të huaj publik, duke përdorur gjuhën angleze si mjet komunikimi dhe mësimdhënieje.

Kjo qasje do të forcojë lidhjet ndërkombëtare dhe do të përmirësojë cilësinë e arsimit të lartë në vend.

Universitete të spikatura publike të vendeve mike, të jenë integruar në sistemin e arsimit tonë të lartë publik;
Universitetet tona do të njehsohen me universitete publike europiane apo të vendeve të tjera mike;
Do të mbështesim çdo sinergji të plotë mes një universiteti shqiptar dhe një të huaj publik në anglisht;

A. Analiza kontekstuale e premtimit dhe kuadrit rregullator dhe politikave

Programi për universitetet në Shqipëri (2021-2025) është një nismë politike e qeverisë, që kërkon të analizohen disa kontekste politike, sociale, ekonomike dhe ndikimet ndërkombëtare dhe globale.

Konteksti politik

(a) Prioritetet qeveritare për arsimin e lartë

- Integrimi i universiteteve ndërkombëtare lidhet me përpjekjet për ta bërë Shqipërinë një qendër më tërheqëse për arsimin e lartë dhe për të përmirësuar cilësinë e këtij sistemi. Premtimi mund të pasqyrojë një përpjekje për të rritur konkurrencën në arsimin shqiptar, duke synuar të ndalojë rrjedhjen masive të studentëve jashtë vendit.
- Ky program mund të jetë pjesë e një strategjie më të gjerë për të përforcuar marrëdhëniet me partnerët ndërkombëtarë, duke përdorur arsimin si një platformë për bashkëpunim strategjik.

(b) Ligjshmëria dhe rregulloret

- Integrimi i universiteteve të huaja kërkon përshtatje të rregulloreve kombëtare për arsimin e lartë, për të siguruar që ato të jenë në përputhje me standardet vendase dhe të mbrojnë interesat kombëtare.
- Duhet analizuar si do të ndikohet autonomia e universiteteve shqiptare dhe marrëdhëniet midis universiteteve publike dhe atyre të huaja.

(c) Mbështetja politike

- Ky projekt mund të nxisë debate politike, sidomos për ndikimin që mund të kenë universitetet e huaja mbi tregun e arsimit dhe financimin e universiteteve vendase. Opozita politike mund ta trajtojë këtë si një lëvizje që favorizon interesat e huaja.

Konteksti ekonomik

(a) Financimi i arsimit të lartë

- Përfshirja e universiteteve të huaja mund të kërkojë investime të konsiderueshme për ndërtimin e kampuseve, infrastrukturën e nevojshme dhe krijimin e kushteve për mësimdhënie cilësore. Kjo ngre pyetje mbi burimin e financimit – buxhet shtetëror, investime të drejtpërdrejta nga universitetet partnere, apo modele të përziera financimi.
- A do të jetë ky sistem i aksesueshëm për të gjithë, apo do të krijojë më shumë hendek midis studentëve të pasur dhe atyre me të ardhura të ulëta? Universitetet ndërkombëtare zakonisht aplikojnë tarifa më të larta, gjë që mund të kufizojë përfitimin e studentëve të marginalizuar.

(b) Ndikimi në tregun e punës

- Universitetet ndërkombëtare mund të kontribuojnë në përgatitjen e studentëve për tregun global të punës, duke përmirësuar aftësitë e tyre dhe duke ndikuar pozitivisht në konkurrueshmërinë e tyre ndërkombëtare.
- Ky projekt mund të ndikojë në uljen e fenomenit të largimit të trurit (“brain drain”), nëse studentët zgjedhin të qëndrojnë në Shqipëri për të përfituar nga mundësitë e reja.

Konteksti social

(a) Ndikimi mbi studentët dhe shoqërinë

- Universitetet ndërkombëtare pritet të sjellin standarde më të larta akademike, qasje inovative dhe ekspertizë globale që mund të përmirësojnë cilësinë e mësimdhënies dhe kërkimit shkencor.
- Një sfidë kryesore është sigurimi që ky sistem të mos rrisë pabarazitë në qasje ndaj arsimit të lartë midis grupeve të ndryshme sociale dhe rajoneve të Shqipërisë.

(b) Përplasjet kulturore dhe sociale

- Integrimi i universiteteve ndërkombëtare mund të sjellë ndikime kulturore që përfshijnë qasje të reja mësimore dhe sjellje sociale që mund të përplasen me traditat lokale.

Faktori Ndërkombëtar dhe tendenca

(a) Marrëdhëniet ndërkombëtare

- Kjo iniciativë mund të përdoret për të forcuar marrëdhëniet me partnerë kyç si BE, SHBA, Turqia ose vende të tjera mike që mund të ofrojnë universitete të spikatura për të investuar në Shqipëri.
- Si vend kandidat për BE, Shqipëria mund të përfitojë nga mundësitë për harmonizimin e sistemit arsimor me standardet evropiane. Universitetet ndërkombëtare mund të shërbejnë si ura për këtë integrim.

(b) Trendet globale

- Ky premtim pasqyron një trend global të hapjes së tregjeve kombëtare për universitetet ndërkombëtare dhe krijimin e kampuseve satelitore nga universitetet e mëdha në vende të tjera.

- Universitetet ndërkombëtare sjellin teknologji dhe qasje dixhitale që janë thelbësore në një epokë post-pandemike. Kjo përfshin mësim online, kurse të personalizuar dhe lidhje me rrjetet globale të kërkimit.

Premtimi për integrimin e universiteteve të spikatura të vendeve mike në sistemin e arsimit të lartë është një hap i rëndësishëm për modernizimin e arsimit shqiptar, por kërkon adresimin e disa sfidave kryesore.

1. **Përputhja ligjore dhe institucionale.** Sigurimi që universitetet e huaja të operojnë në përputhje me interesat kombëtare dhe rregulloret shqiptare.
2. **Sigurimi i aksesit të barabartë.** Shmangia e rritjes së pabarazive sociale dhe sigurimi që këto universitete të jenë të aksesueshme për një gamë të gjerë studentësh.
3. **Mbështetja financiare dhe kostoja.** Përcaktimi i një modeli të qëndrueshëm financimi që mbron interesat e studentëve dhe ekonomisë vendase.
4. **Ndikimi afatgjatë.** Fokusi duhet të jetë jo vetëm në prezencën e universiteteve të huaja, por në ndikimin e tyre afatgjatë mbi cilësinë dhe harmonizimin e sistemit arsimor shqiptar me standardet globale.

Ky projekt mund të transformojë arsimin e lartë në Shqipëri, por suksesin e tij do ta përcaktojë zbatimi i kujdesshëm dhe mbështetja e të gjithë aktorëve të përfshirë

Integrimi i universiteteve të spikatura nga vendet mike në sistemin e arsimit të lartë shqiptar është një proces kompleks që kërkon vlerësim të kujdesshëm të kapaciteteve ekzistuese dhe përshtatjen me standardet ndërkombëtare.

Kapacitetet ekzistuese.

- Aktualisht, në Shqipëri ofrohen rreth 231 programe studimi në gjuhë të huaj, nga të cilat 165 në institucione jopublike dhe 65 në ato publike. Megjithatë, shumica e këtyre programeve nuk janë shfrytëzuar plotësisht, duke treguar përpjekje të kufizuara në këtë drejtim.
- Sistemi i arsimit të lartë në Shqipëri ka kaluar nëpër reforma për të përmirësuar kurrikulat dhe teknologjinë e mësimdhënies, por ende përballet me sfida në sigurimin e cilësisë dhe përshtatjen me standardet ndërkombëtare.

Aspekti rregullator, kërkesat dhe strategjitë sektoriale për premtimin

1. Aspekti Rregullator.

- **Ligji i Arsimit të Lartë.** Ky ligj përmban kornizën ligjore për arsimimin dhe kërkimet shkencore në Shqipëri. Ndërhyrjet për integrimin e universiteteve të huaja kërkojnë modifikime dhe përmirësime të dispozitave që lidhen me akreditimin, pranimin dhe bashkëpunimin ndërkombëtar të institucioneve arsimore. Ligji duhet të mundësojë hapjen e mundësive për studentët dhe fakultetet për të bashkëpunuar me universitetet e huaja në mënyrë të barabartë dhe transparente.

- VKM-të dhe Rregulloret. [Vendimi i Këshillit të Ministrave nr. 10, datë 10 tetor 2024](#). Ky vendim përcakton procedurat për aplikimin dhe dokumentacionin e nevojshëm për hapjen e institucioneve të arsimit të lartë ose degëve të institucioneve ekzistuese. Aplikimi dhe dokumentacioni ngarkohet në portalin unik qeveritar "e-Albania". Në rastet kur dokumentacioni është i paplotë apo konstatohen mangësi, subjektit i kërkohet plotësimi brenda një afati të caktuar.
- **VKM 2022.** Shpallja e disa universiteteve të huaja që mund të ofrojnë kurse të akredituara në Shqipëri. Kjo është bërë në përputhje me kërkesat e Bashkimit Evropian për lirinë e lëvizjes së studentëve dhe stafit akademik.
- **VKM 2023.** Zbatimi i programeve Erasmus+ dhe Horizon Europe për shkëmbimin e studentëve dhe stafit akademik, duke mundësuar lidhje më të ngushta me universitete të spikatura ndërkombëtare.
- [Urdhëri nr. 524, datë 10 tetor 2024](#). Ky urdhër përcakton datat e zhvillimit të Olimpiadave Kombëtare në Arsimin Parauniversitar për vitin shkollor 2024-2025.
- **Regullorja për Akreditimin e Universiteteve të Huaja.** Universitetet e huaja që duan të operojnë në Shqipëri duhet të kalojnë një proces të detajuar akreditimi, që mund të përfshijë kriteret akademike, infrastrukturën dhe kuadrin e mësimdhënies. Ky proces duhet të jetë transparent dhe i mbështetur nga një autoritet të pavarur që garanton integritetin dhe cilësinë.

2. Kërkesat dhe Strategjitë Sektoriale.

- **Strategjia për Zhvillimin e Arsimit të Lartë (2021-2025).** Ky dokument është një plan i qeverisë për përmirësimin e cilësisë dhe diversifikimin e arsimit të lartë në Shqipëri. Strategjia ka përfshirë objektiva për rritjen e ndërkombëtarizimit të arsimit, përfshirjen e universiteteve të huaja dhe bashkëpunimin me universitetet e njohura ndërkombëtare. Kjo është një mundësi për të vlerësuar se deri ku është arritur ky objektivi dhe sa janë realizuar synimet e përcaktuara për integrimin e universiteteve të huaja në sistemin shqiptar.
- **Plani Kombëtar i Veprimit për Arsimin dhe Trajnimin (2021-2027).** Ky plan mbështet synimet për zhvillimin e arsimit të lartë dhe integrimin e universiteteve të huaja, duke krijuar mundësi për bashkëpunim, shkëmbim akademik dhe rritjen e konkurrencës. Strategjia përfshin përmirësimin e cilësisë së edukimit dhe promovimin e bashkëpunimeve ndërkombëtare, të cilat do të ishin të rëndësishme për zbatimin e këtij premtimi.
- **Programet Erasmus+ dhe Horizon Europe.** Shqipëria është pjesë e këtyre programeve të Bashkimit Evropian që mbështesin mobilitetin e studentëve dhe stafit akademik dhe krijimin e partneriteteve ndërkombëtare. Këto mund të përdoren si burime për zhvillimin e bashkëpunimeve me universitetet e huaja të spikatura dhe mund të sigurojnë fonde dhe mundësi për rritjen e nivelit të bashkëpunimit.

3. Performanca dhe Përbushja e Kërkesave.

- **Përfshirja e Universitetet e Huaja.** Këto vitet e fundit, ka pasur një rritje të bashkëpunimeve me universitete të huaja, si në nivelin e shkëmbimeve studentore ashtu edhe në nivelin akademik. Megjithatë, ky bashkëpunim është ende në faza të hershme dhe kërkon përmirësime dhe zgjerime të mëtejshme. Për të realizuar këtë premtim, është e nevojshme që të identifikohen universitetet e spikatura që do të bashkëpunojnë dhe të rregullohet procesi i integritit të këtyre institucioneve.
- **Përputhja me Strategjitë e Zhvillimit të Arsimit të Lartë.** Sipas strategjisë për arsimin e lartë dhe planeve kombëtare, ka pasur përpjekje për të rritur mundësitë për bashkëpunim ndërkombëtar dhe për të rritur cilësinë akademike. Sidoqoftë, implementimi i këtij plani ka qenë i ngadalshëm dhe i varur nga mundësitë e buxhetit dhe përkrahja institucionale.
- **Vlerësimi i Infrastruktues dhe Burimeve për bashkëpunimin.** Një sfidë kryesore për realizimin e këtij premtimi është infrastruktura e nevojshme për të mbështetur integrimin e universiteteve të huaja, si edhe kapacitetet administrative dhe financiare për të akomoduar rritjen e numrit të studentëve dhe për të siguruar cilësi të lartë arsimimi. Ndhima financiare për krijimin e këtyre mundësive duhet të përfshihet në strategjitë buxhetore dhe në politikat e investimeve të qeverisë.

4. Krahasimi me Strategji të Tjera dhe Rastet Ndërkombëtare.

- **Modelet Ndërkombëtare.** Vendet si Irlanda, Holanda dhe Belgjika kanë ndjekur politika të ngjashme për të integruar universitete të huaja të njohura në sistemin e tyre të arsimit të lartë. Përdorimi i këtyre modeleve mund të jetë i dobishëm për Shqipërinë, pasi ato kanë përjetuar përfitime të konsiderueshme, si tërheqja e investimeve, rritja e cilësisë akademike dhe diversifikimi i mundësive për studentët. Megjithatë, këto vende gjithashtu kanë pasur sfida të konsiderueshme, si pasiguria financiare dhe pasiguria që lidhet me përputhjen e sistemeve të ndryshme arsimore.

Në përgjithësi, aspekti rregullator dhe kërkesat sektoriale për integrimin e universiteteve të huaja janë të përcaktuara në strategji dhe politika të qarta, por ekzistojnë sfida të konsiderueshme në implementimin e tyre. Disa hapa janë marrë për të krijuar kushte për këtë integrim, përmes rregulloreve dhe akteve të nevojshme ligjore, por është e nevojshme që të vazhdohet me përpjekje më të fokusuara për të përmbushur këto kërkesa. Implementimi i plote do të kërkojë angazhim të mëtejshëm nga qeveria, sektori privat dhe universitetet shqiptare për të siguruar suksesin e këtij premtimi

B. Alokimet buxhetore dhe krahasimi i objektivave të programit me kapacitetet

1. Alokimet aktuale buxhetore 2021 - 2025

- **Buxheti për arsimin e lartë.** Buxheti i shtetit për arsimin e lartë është një nga komponentët kryesorë për zhvillimin dhe mbështetjen e këtij sektori. Aktualisht, Shqipëria ka alokuar mesatarisht sa 3% të buxhetit të shtetit gjithsej për përmirësimin e cilësisë së arsimit të lartë dhe infrastrukturës akademike. Ky buxhet është shpesh i kufizuar, duke u

përqendruar në financimin e institucioneve publike dhe kërkesave për rritjen e kapaciteteve të mësimdhënies dhe kërkimit shkencor.

- **Buxheti i Arsimit të Lartë (2021-2025).** Sipas të dhënave të Ministrisë së Financave dhe Ekonomisë, buxheti për arsimin e lartë për vitet 2021-2025 është parashikuar të rritet gradualisht, me një fokus të veçantë në modernizimin dhe ndërkombëtarizimin e këtij sektori. Pavarësisht rritjes, përqindja e alokimit për arsimin e lartë në buxhetin e përgjithshëm është ende relativisht e ulët krahasuar me nevojat për investime në infrastrukturë dhe kualifikimin e stafit.

Shembuj të shpenzimeve buxhetore për arsimin e lartë.

- **2021.** Alokimi për arsimin e lartë ishte rreth 24% e totalit të buxhetit të arsimit, duke arritur 10 miliardë lekë në vit.
  - **2022.** Për vitin 2022, alokimi u rrit me 8% krahasuar me vitin paraardhës, duke arritur në 11 miliardë lekë.
  - **2023.** Shpenzimet për arsimin e lartë janë sa 24.5% e totalit të buxhetit të arsimit, duke arritur 11.6 miliardë lekë në vit, për të mbështetur rritjen e bashkëpunimeve ndërkombëtare dhe projektet e modernizimit.
  - **2024.** Shpenzimet për arsimin e lartë janë sa 25% e totalit të buxhetit të arsimit, duke arritur 13 miliardë lekë në vit,.
  - **2025.** Shpenzimet për arsimin e lartë janë parashikuar sa 21% e totalit të buxhetit të arsimit, duke qëndruar në vlerë sa viti paraardhës, 13 miliardë lekë në vit.
- **Përqindja e shpenzimeve për arsimin.** Shqipëria ka një përqindje të ulët të shpenzimeve për arsimin, krahasuar me vendet e tjera të zhvilluara. Kjo do të ndikojë në mundësinë e mbështetjes financiare për integrimin e universiteteve të huaja dhe për zhvillimin e kapaciteteve të sistemit të arsimit të lartë.

2. Të ardhurat e parashikuara.

- **Buxheti i shtetit dhe burimet e tjera.** Pjesa më e madhe e të ardhurave për arsimin e lartë vjen nga buxheti i shtetit, por gjithashtu ndihmën mund të japin edhe burime të tjera, si fondet nga donatorë ndërkombëtarë, bashkëpunimi me universitetet e huaja, dhe mundësitë për rritje të të ardhurave nga shërbimet që ofrojnë universitetet (p.sh., tarifat e regjistrimit, projekte kërkimore, etj.).
- **Të ardhurat nga ndihmat ndërkombëtare.** Për të financuar bashkëpunimet ndërkombëtare, Shqipëria mund të shfrytëzojë ndihma nga institucione ndërkombëtare dhe programet e financimit të arsimit, si ato të Bashkimit Evropian dhe organizatave të tjera, që mund të mbështesin zhvillimin dhe modernizimin e institucioneve të arsimit të lartë.

3. Vlerësimi i kapaciteteve financiare për integrim.

- **Investimet e nevojshme për infrastrukturë dhe modernizim.** Integrimi i universiteteve të huaja kërkon investime të konsiderueshme në infrastrukturën akademike dhe në zhvillimin e kurrikulave të nivelit ndërkombëtar. Ky investim mund të realizohet përmes

një kombinimi të fondeve shtetërore dhe private, si dhe burimeve ndërkombëtare. Ky proces mund të jetë i ngadaltë për shkak të kufizimeve të burimeve financiare.

- **Rritja e bashkëpunimeve me universitetet e huaja.** Bashkëpunimi i ngushtë me universitetet e huaja mund të ndihmojë në uljen e kostove dhe në shpërndarjen e risqeve financiare, duke përfshirë shkëmbimin e burimeve, mundësitë për kërkime të përbashkëta, dhe përdorimin e granteve ndërkombëtare.

Për të mundësuar integrimin e universiteteve të spikatura të huaja në sistemin e arsimit të lartë shqiptar, kërkohen investime të konsiderueshme në infrastrukturën fizike, teknologjike dhe administrative.

Kjo përfshin ndërtimin dhe përmirësimin e ambienteve akademike dhe të mbështetjes, krijimin e sistemeve administrative dhe të menaxhimit të mësimdhënies, dhe përgatitjen e stafit për të menaxhuar këtë proces.

Po ashtu, kërkohen burime dhe kapacitete teknike për të mundësuar një bashkëpunim të suksesshëm dhe të qëndrueshëm me universitete të huaja.

4. Kërkesat Infrastrukturore.

a) Ndërtimi dhe përmirësimi i infrastrukturës fizike.

- **Përmirësimi i ambienteve të mësimi dhe kërkimit.** Universitetet e huaja që integrohen do të kërkojnë kushte moderne për mësimdhënie dhe kërkim shkencor, duke përfshirë klasa të pajisura me teknologji të avancuar, laboratore kërkimore, dhe hapsira për aktivitete bashkëpunuese.
- **Facilitetet për studentët.** Kërkohen mundësi të përshtatshme për akomodim, ushqim, dhe aktivitete të tjera studentore. Po ashtu, infrastruktura e transportit dhe aksesueshmëria e ndërtesave janë faktorë të rëndësishëm.
- **Hapësira administrative dhe mbështetëse.** Kjo përfshin hapësira për zyra administratash, qendra mbështetjeje për studentët dhe stafin akademik, dhe vendndodhje për aktivitete të përbashkëta dhe ngjarjet ndërkombëtare.

b) Investimi në teknologji dhe infrastrukturë dixhitale.

- **Platformat online dhe mësimi i distancës.** Universitetet e huaja mund të kërkojnë mbështetje në krijimin e platformave online të mësimi, menaxhimit të kurseve dhe ofrimit të shërbimeve të tjera administrative dhe akademike për studentët dhe stafin. Ky investim do të ndihmonte në përputhjen me metodat më të fundit të mësimdhënies dhe kërkimit shkencor.
- **Infrastruktura e IT-së.** Kërkohet një mbështetje teknike e fortë për lidhjen e rrjeteve dhe menaxhimin e të dhënave. Kjo do të kërkojë investime në servera, sisteme të menaxhimit të informacionit dhe pajisje moderne që mundësojnë bashkëpunim ndërkombëtar dhe shkëmbim të të dhënave.

c) Sistemi i sigurisë dhe mbikëqyrjes.

- **Siguria fizike dhe teknologjike.** Është e nevojshme krijimi i një infrastrukture të sigurisë që siguron mjedise të sigurta për studentët dhe stafin, si dhe mbrojtjen e të dhënave dhe informacionit të ndjeshëm.

5. Kërkesat Administrative.

a) Reformat dhe përmirësimi i strukturës administrative.

- **Rregullat dhe procedurat e akreditimit.** Procesi i integritit të universiteteve të huaja kërkon rregullore të qarta për akreditimin e programeve të studimit dhe mbikëqyrjen e standardeve të cilësisë. Kjo mund të përfshijë hartimin e procedurave të reja për njohjen e diplomave dhe integrimin e institucioneve të arsimit të lartë të huaja në sistemin arsimor shqiptar.
- **Stafi administrativ i trajnuar.** Për të menaxhuar universitete të huaja, është e nevojshme një strukturë e fortë administrative, përfshirë persona të trajnuar për të menaxhuar marrëdhëniet ndërkombëtare, akreditimin e programeve dhe çështjet ligjore dhe financiare.

b) Koordinimi me institucione ndërkombëtare.

- **Marrëveshjet dhe bashkëpunimi ndërkombëtar.** Krijimi i marrëveshjeve formale dhe të qarta me universitetet e huaja, si dhe bashkëpunimi me organizata ndërkombëtare si UNESCO, EU, dhe agjenci të tjera që mbështesin arsimin e lartë.

c) Shërbimet për studentët dhe stafin.

- **Përkrahje administrative për studentët e huaj.** Kjo mund të përfshijë shërbime për akomodim, asistencë ligjore dhe administrative, orientim dhe mundësi për ndihmë psikologjike për studentët që vijnë nga vende të ndryshme. Po ashtu, është e nevojshme krijimi i shërbimeve që mbështesin staf akademik dhe administrativ që mund të jetë i përkohshëm ose i agazhuar në marrëdhënie ndërkombëtare.

6. Kërkesat Teknike.

a) Kapacitetet teknike për mësimdhënie dhe kërkim shkencor.

- **Sistemi i menaxhimit të mësimin (LMS).** Universitete të huaja do të kërkojnë sisteme të menaxhimit të mësimin që mundësojnë krijimin dhe shpërndarjen e materialeve mësimore, vlerësimin e studentëve dhe menaxhimin e notave.
- **Laboratorët dhe teknologjia kërkimore.** Po ashtu, mund të jetë e nevojshme të krijohen laboratorë të avancuar për kërkime shkencore dhe eksperimente që përputhen me kërkesat ndërkombëtare, për të mbështetur zhvillimin e projekteve të përbashkëta kërkimore me universitetet e huaja.

b) Pajisjet dhe mbështetja teknike për stafin dhe studentët.

- **Shërbime teknike dhe mbështetje për pajisjet.** Universitetet do të kërkojnë mbështetje të vazhdueshme për mbajtjen dhe përmirësimin e pajisjeve dhe sistemeve të teknologjisë, si dhe për ndihmën teknike për stafin dhe studentët që përdorin këto pajisje për mësimdhënie dhe kërkime.

c) Pajisje dhe burime për mësimdhënien online dhe hibrid.

- **Kursi dhe mësimi në distancë.** Sistemet e mësimdhënies duhet të jenë të afta për të mbështetur mësimin hibrid (i kombinuar me prezencë fizike dhe online), duke ofruar mundësi për të zhvilluar kurse dhe për të ofruar material mësimor dhe mbështetje teknike për studentët.

7. Afatet kohore dhe realizimi

Integrimi i universiteteve të huaja në sistemin e arsimit të lartë shqiptar është një proces kompleks që kërkon përpjekje të koordinuara dhe resurse të konsiderueshme. Në vitin 2021, [Kryeministri Edi Rama](#) deklaroi se synohej integrimi i universiteteve të huaja në Shqipëri brenda 3-4 viteve të ardhshme, me qëllim forcimin e bashkëpunimit ndërkombëtar dhe përmirësimin e cilësisë së arsimit të lartë.

Afati i parë (0-1 vit): Përgatitjet paraprake

Në këtë periudhë, u hartua një strategji për integrimin e universiteteve të huaja, e cila përfshinte rishikimin e ligjeve dhe rregulloreve për njohjen dhe akreditimin e institucioneve të huaja në Shqipëri. Po ashtu, u krijuan marrëveshje paraprake me universitete dhe institucione ndërkombëtare për bashkëpunim.

Vlerësimi. Ka pasur progres, por nuk mund të konsiderohet i përbushur plotësisht deri në miratimin e ligjeve dhe akreditimeve të plota për universitetet e huaja.

Afati i dytë (1-3 vjet): Krijimi i kushteve infrastrukturore dhe administrative

Në këtë periudhë, u investua në ndërtimin dhe përmirësimin e infrastrukturës universitare dhe forcimin e kapaciteteve administrative për menaxhimin e bashkëpunimeve ndërkombëtare. [Universiteti i Tiranës](#), për shembull, ka implementuar projekte për ndërkombëtarizimin e sistemit akademik, duke krijuar mundësi për partneritete dhe bashkëpunime me institucione të huaja.

Vlerësimi. Ky afat ka pasur një progres të dukshëm, por ende ka nevojë për përmirësime të mëtejshme në proceset administrative dhe infrastrukturore për të mbështetur plani i bashkëpunimeve ndërkombëtare.

Afati i tretë (3-5 vjet): Zbatimi i bashkëpunimeve dhe fillimi i aktiviteteve akademike

Në këtë periudhë, disa universitete të huaja filluan të ofrojnë programe akademike në Shqipëri, duke kontribuar në diversifikimin e ofertës edukative dhe rritjen e konkurrencës. Për shembull, [Universiteti i Tiranës](#) ka zhvilluar projekte që përfshijnë bashkëpunime ndërkombëtare dhe aktivitete akademike me institucione të huaja.

Vlerësimi. Ky afat është pjesërisht përbushur, pasi disa aktivitete akademike janë në zbatim, por nuk është arritur një implementim i plotë dhe i qëndrueshëm në gjithë sektorin.

Afati i katërt (5+ vjet): Përfundimi i integrimit të plotë

Pas 5 vjetësh, procesi i integrimit të universiteteve të huaja ka arritur një fazë të konsoliduar, me mundësi për zhvillim të mëtejshëm dhe zgjerim të aktiviteteve akademike dhe kërkimore. Megjithatë, informacionet specifike mbi përfundimin e plotë të këtij procesi janë të kufizuara dhe kërkojnë vlerësime të mëtejshme.

Vlerësimi. Nuk është arritur ende një konsolidim i plotë, por janë bërë hapa drejt përbushjes së këtij qëllimi.

Në përmbledhje, procesi i integritit i universiteteve të huaja në sistemin shqiptar të arsimit të lartë është në zhvillim dhe ka arritur disa rezultate pozitive, por nuk është përbushur plotësisht. Disa afate janë përbushur pjesërisht, ndërsa për të arritur një integrim të plotë do të nevojiten përpjekje të mëtejshme dhe një periudhë më e gjatë implementimi.

8. Performanca e kapaciteteve njerëzore dhe institucionale

Vlerësimi i kapaciteteve intelektuale dhe institucionale lidhur me integrimin e universiteteve të huaja në sistemin e arsimit të lartë shqiptar përfshin disa aspekte të rëndësishme:

1. Kapacitetet e intelektuale ekzistuese

a) Stafi Akademik dhe Administrativ

- **Statusi Aktual.** Shqipëria përballet ende me mungesë të stafit akademik të specializuar për të menaxhuar bashkëpunime ndërkombëtare dhe programe të avancuara. Përfshirja e ekspertëve të huaj ka qenë e kufizuar dhe nuk ka tregues të qartë për krijimin e një plani sistematik për angazhimin e tyre.
- **Vlerësimi.** Nuk është përbushur plotësisht. Është e nevojshme që të intensifikohet ndihma ndërkombëtare dhe rekrutimi i stafit me përvojë ndërkombëtare.

b) Përgatitja e Stafit

- **Statusi Aktual.** Ka pasur disa programe trajnimi për stafin ekzistues, por këto janë të kufizuara dhe të përqendruara kryesisht në nivel lokal. Mungojnë plane afatgjata të strukturuar për zhvillimin e aftësive të stafit në aspektet ndërkombëtare dhe teknologjike.
- **Vlerësimi.** Pjesërisht i përbushur, por kërkon plane më të gjera dhe investime të vazhdueshme.

c) Rekrutimi i Stafit të ri

- **Statusi Aktual.** Rekrutimi i stafit të ri është bërë në mënyrë të pjesshme, por mungon një strategji gjithëpërfshirëse për të përfshirë ekspertizën ndërkombëtare. Ekspertët e huaj janë të pakët dhe të përfshirë kryesisht në projekte specifike.
- **Vlerësimi.** Nuk është përbushur plotësisht.

d) Përgatitja për Përdorimin e Teknologjisë

- **Statusi Aktual.** Ka përparime në trajnime teknologjike për stafin, por ato mbeten të kufizuara dhe të përqendruara në disa universitete kryesore. Nuk është arritur një përhapje e barabartë në të gjitha institucionet.
- **Vlerësimi.** Pjesërisht i përbushur, por kërkon më shumë investime në teknologji dhe trajnime.

2. Kapaciteti Institucional

a) Institucionet dhe Struktura Administrative

- **Statusi Aktual.** Janë përmirësuar disa aspekte të administratës së arsimit të lartë, si menaxhimi i akreditimeve dhe krijimi i disa kurrikulave ndërkombëtare. Megjithatë, institucionet mbikëqyrëse ende vuajnë nga mungesa e burimeve dhe kapaciteteve për të menaxhuar integrimin në shkallë të gjerë.
- **Vlerësimi.** Pjesërisht i përbushur, me hapësirë të madhe për përmirësim në aspektin administrativ dhe koordinativ.

b) Kapacitetet Financiare dhe Administrative

- **Statusi Aktual.** Ndërsa janë marrë disa fonde ndërkombëtare dhe investime private, mbetet e kufizuar aftësia për të menaxhuar buxhetet dhe për të garantuar që financimet shkojnë në drejtimet e duhura.
- **Vlerësimi.** Nuk është përbushur plotësisht. Menaxhimi efektiv i fondeve mbetet një sfidë kryesore.

Përbushja e objektivave lidhur me fuqinë punëtore dhe kapacitetin institucional është **në proces dhe është arritur vetëm pjesërisht**. Disa hapa pozitivë janë ndërmarrë, veçanërisht në rritjen e trajnimeve dhe përmirësimin e disa kapaciteteve institucionale. Megjithatë, mbetet shumë për t'u bërë për të arritur një përbushje të plotë, duke përfshirë.

1. Zhvillimin e një plani gjithëpërfshirës për rekrutimin e stafit të ri dhe përfshirjen e ekspertizës ndërkombëtare.
2. Intensifikimin e trajnimeve të stafit ekzistues për përdorimin e teknologjive moderne dhe për menaxhimin e programeve ndërkombëtare.
3. Përmirësimin e strukturave administrative dhe menaxhimin më të mirë të burimeve financiare.

Procesi është i gjatë dhe kërkon përpjekje të vazhdueshme nga të gjitha palët e përfshira.

C. Efekte të matshme nga ecuria deri tani lidhur me qëndrueshmërinë

1. Stabiliteti Ekonomik

- **Rritja e investimeve ndërkombëtare.** Shqipëria ka tërhequr partneritete fillestare me universitete të huaja për projekte kërkimore dhe zhvillim teknologjik, duke treguar potencial për të rritur fluksin e fondeve nga burime ndërkombëtare.
- **Turizmi akademik.** Numri i studentëve ndërkombëtarë dhe i vizitorëve akademikë është rritur me ~10% në vitet e fundit, duke ndikuar pozitivisht në sektorin e akomodimit dhe shërbimeve lokale.
- **Kualifikimi i fuqisë punëtore.** Janë organizuar programe pilot trajnimi në teknologji dhe fusha të avancuara, duke përfshirë qindra studentë dhe profesionistë shqiptarë.

2. Zhvillimi Social

- **Përmirësimi i qasjes në arsim.** Janë hapur programe të reja ndërkombëtare në disa universitete shqiptare, duke rritur diversitetin dhe cilësinë e ofertave akademike.

- **Integrimi kulturor.** Rritja e pranisë së studentëve ndërkombëtarë ka sjellë bashkëpunim më të madh ndërkulturor, duke kontribuar në një mjedis më të hapur dhe tolerant.

3. Qëndrueshmëria

- **Zhvillimi i programeve të qëndrueshme.** Janë implementuar disa projekte për zhvillimin e sektorëve të rinj, si energjia e rinovueshme dhe teknologjia e informacionit, me ndihmën e universiteteve të huaja.
- **Kapacitetet institucionale.** Përmirësimi i strukturave administrative në universitetet pjesëmarrëse është vënë re, me përdorimin e sistemeve moderne për menaxhimin akademik dhe financiar.

Tregues Kryesorë të Ecurisë

- **Pjesëmarrja ndërkombëtare.** Rritje me ~15% në vit të regjistrimeve në programe të përbashkëta akademike.
- **Programe të përmirësuara.** Hapja e të paktën 5 programeve të reja në fusha prioritare brenda dy viteve të fundit.
- **Trajnimi i stafit.** Përafërsisht 30% e stafit akademik ka përfituar trajnime ndërkombëtare, duke ndikuar pozitivisht në rritjen e kapaciteteve të tyre.

Këto rezultate tregojnë progres të qëndrueshëm, megjithëse është e nevojshme një angazhim më i madh për të kapërcyer sfidat dhe për të siguruar përfitime afatgjata.

D. Vlerësimi i rreziqeve dhe mundësive të integrit të Universiteteve të Huaja në Shqipëri

Rreziqet

1. Humbja e kontrollit mbi cilësinë e arsimit

Analizë. Mungesa e një sistemi të fuqishëm monitorimi mund të sjellë diploma të paakredituara dhe programe që nuk përputhen me nevojat e tregut lokal, duke ulur vlerën e tyre.

Ndikimi. Rritja e papunësisë së të diplomuarve dhe ulja e reputacionit të sistemit arsimor.

Matja. Zbatimi i standardeve ndërkombëtare dhe krijimi i mekanizmave të akreditimit specifik për programet e huaja.

2. Ndikimi i pabarabartë socio-ekonomik

Analizë. Kostoja e lartë e arsimit në universitetet e huaja krijon një hendek të madh midis shtresave të ndryshme sociale.

Ndikimi. Përjashtimi i grupeve vulnerabël mund të çojë në polarizim social dhe mungesë diversiteti në arsim.

Matja. Sigurimi i bursave dhe subvencioneve për studentët me të ardhura të ulëta.

3. "Brain drain" (shpërngulja e trurit)

Analizë. Studentët e shkolluar në institucione të huaja mund të zgjedhin të largohen për mundësi më të mira jashtë vendit.

Ndikimi. Reduktimi i kapitalit njerëzor të kualifikuar për ekonominë shqiptare.

Matja. Krijimi i mundësive konkurruese në tregun vendas për të tërhequr dhe mbajtur talentet.

4. Ngecja e strukturave administrative dhe organizative

Analizë. Reformat komplekse ligjore dhe administrative mund të hasin në vonesa dhe rezistencë nga strukturat ekzistuese.

Ndikimi. Vonesat ndikojnë negativisht në implementimin e suksesshëm të integritimit.

Matja. Përdorimi i ekspertëve dhe trajnime për stafin administrativ.

5. Rritja e varësisë nga burimet e jashtme

Analizë. Varësia nga universitetet e huaja mund të pengojë zhvillimin e autonomisë së sistemit të brendshëm arsimor.

Ndikimi. Reduktimi i pavarësisë dhe qëndrueshmërisë së sistemit arsimor vendas.

Matja. Transferimi i njohurive dhe zhvillimi i kapaciteteve të brendshme për të siguruar një ekuilibër afatgjatë.

Mundësitë

1. Përmirësimi i cilësisë dhe diversifikimi i arsimit të lartë

Analizë. Universitetet e huaja sjellin standarde më të larta dhe programe të reja, duke rritur konkurrencën në sistemin arsimor.

Ndikimi. Rritje e aftësive të studentëve dhe përgatitje më e mirë për tregun global.

Zhvillimi. Krijimi i programeve që kombinojnë teorinë me praktikën për t'iu përshtatur tregut vendas dhe global.

2. Rritja e investimeve të huaja dhe zhvillimi i sektorëve të rinj

Analizë. Universitetet e huaja tërheqin fonde për teknologji, inovacion dhe kërkime.

Ndikimi. Rritje e sektorëve të teknologjisë dhe krijimi i vendeve të reja të punës.

Zhvillimi. Inkurajimi i bashkëpunimeve me kompani lokale për projekte të përbashkëta.

3. Rritja e bashkëpunimit ndërkombëtar dhe mundësitë për kërkime shkencore

Analizë. Projektet ndërkombëtare forcojnë kapacitetet kërkimore dhe promovojnë teknologjitë e reja.

Ndikimi. Përmirësimi i reputacionit të vendit dhe rritja e inovacionit lokal.

Zhvillimi. Krijimi i qendrave kërkimore që bashkëpunojnë me partnerë ndërkombëtarë.

4. Përmirësimi i mundësive të punës dhe karrierave profesionale

Analizë. Diplomat ndërkombëtare dhe programet me fokus praktik ndihmojnë në zhvillimin e aftësive profesionale.

Ndikimi. Rritje e mundësive për integrimin në tregun e punës vendas dhe global.

Zhvillimi. Bashkëpunime me sektorin privat për të siguruar që diplomat dhe programet përputhen me kërkesat e tregut.

5. Përmirësimi i imazhit dhe pozicionimit të Shqipërisë ndërkombëtarisht

Analizë. Partneritetet me universitete të huaja rrisin reputacionin e vendit në sektorin e arsimit dhe kërkimit.

Ndikimi. Rritja e tërheqjes së investimeve dhe bashkëpunimeve ndërkombëtare.

Zhvillimi. Përdorimi i diplomave ndërkombëtare si mjet marketingu për të nxitur turizmin arsimor.

E. Vlerësim mbi përmbushjen e programit për periudhën 2021-2024

1. Aspekti Sasior

Përparësitë e identifikuara.

Universitetet e huaja kanë filluar të përfshihen në sistemin arsimor shqiptar, siç tregohet nga marrëveshjet me HTW Berlin dhe partneritete të tjera të përbashkëta.

Programet e përbashkëta janë një hap pozitiv drejt ndërkombëtarizimit dhe rritjes së mundësive për studentët.

Sfida dhe pengesa.

Numri i universiteteve të huaja të angazhuara mbetet i kufizuar, duke treguar një nevojë për një qasje më të gjerë dhe të strukturuar për të rritur bashkëpunimet ndërkombëtare.

Ritmi i zhvillimit sasior është nën potencialin e pritshëm, duke kërkuar incentivë më të madhe për të tërhequr universitete të tjera me reputacion.

2. Aspekti Financiar

Pozitive.

Shteti shqiptar ka rritur gradualisht buxhetin për arsimin e lartë, duke treguar angazhim për përmirësimin e këtij sektori.

Financimi ka siguruar mbështetje për programet aktuale.

Çështje për shqyrtim.

Alokimi i fondeve për integrimin specifik të universiteteve të huaja nuk është i detajuar dhe transparent, duke krijuar paqartësi mbi përdorimin efektiv të burimeve.

Kërkohet një strategji e qartë për të siguruar që fondet të mbështesin qëllimet e identifikuara dhe të adresojnë prioritetet e arsimit të lartë.

3. Përmbushja e afateve kohore

Suksese.

Disa programe të përbashkëta, si ai i menaxhimit të biznesit midis Universitetit të Tiranës dhe HTW Berlin, janë implementuar brenda afateve të planifikuara.

Mangësi.

Procedurat administrative dhe burokracia kanë shkaktuar vonesa në disa raste, duke treguar një nevojë për efikasitet më të lartë në menaxhimin dhe implementimin e projekteve.

4. Cilësia e Përmbushjes

Përfitime të arritura.

Përmirësim i cilësisë së arsimit dhe rritje e mundësive për kërkim shkencor, duke përfshirë diploma të njohura ndërkombëtarisht.

Partneritetet kanë ndihmuar në integrimin e praktikave ndërkombëtare në mësimdhënie dhe kërkim.

Kufizime.

Harmonizimi i standardeve dhe metodologjive ndërmjet universiteteve shqiptare dhe të huaja mbetet një sfidë.

Ka ende mungesa në rritjen e kapaciteteve për kërkim dhe inovacion.

5. Ndikimi në Komunitet dhe Shoqëri

Pozitiv.

Studentët kanë përfituar nga qasja në diploma ndërkombëtare dhe mundësi punësimi në tregun global.

Përmirësimi i lidhjeve ndërkombëtare ka krijuar mundësi për zhvillim dhe njohje globale të Shqipërisë.

Mangësi.

Shtrirja e përfitimeve në shoqëri mbetet e kufizuar dhe mund të thellojë pabarazitë në qasje për grupe të marginalizuara.

6. Komentet nga Palët e Interesuara dhe Auditet

Konkluzione nga raportet e ASCAL.

Progres në cilësinë e arsimit dhe kërkimit, por nevojë për trajnime më të specializuara për stafin akademik dhe administrativ.

Raportet sugjerojnë fokus të shtuar në transparencë dhe efikasitet.

Integrimi i universiteteve të huaja ka sjellë përparime të rëndësishme për arsimin shqiptar, duke ofruar përfitime për studentët dhe shoqërinë. Megjithatë, vonesat, mungesa e transparencës financiare, dhe nevoja për harmonizim të standardeve janë sfida që kërkojnë adresim.

Për një zhvillim më të qëndrueshëm dhe gjithëpërfshirës, është i domosdoshëm një planifikim strategjik afatgjatë dhe një qasje më e fokusuar për të siguruar cilësi, efikasitet dhe barazi në qasje.

- **Vlerësimi i Menaxhimit të Burimeve nga KLSH**

Rezultatet pozitive.

Raportet e auditit nga KLSH (Kontrolli i Lartë i Shtetit) sugjerojnë se fondet publike të alokuara për arsimin e lartë janë përdorur kryesisht për qëllime të përcaktuara. Ky është një tregues i mirë për disiplinën financiare dhe fokusin në objektivat kryesore.

KLSH ka dhënë rekomandime për përmirësimin e procedurave ligjore dhe administrative, veçanërisht në alokimin dhe përdorimin më efektiv të burimeve. Kjo përfshin nevojën për plane të detajuara mbi investimet për integrimin e universiteteve të huaja.

Sfida.

Në disa raste janë raportuar mangësi në dokumentimin e shpenzimeve dhe procedurave të prokurimit, duke ngritur shqetësime mbi mundësinë e shpërdorimeve. Kjo kërkon mekanizma më të fortë kontrolli dhe një kornizë të qartë për llogaridhënie.

KLSH ka theksuar nevojën për një menaxhim më të qartë strategjik të arsimit të lartë, përfshirë krijimin e programeve të veçanta për trajnimin e stafit dhe harmonizimin e standardeve ndërkombëtare.

- **Monitorimi nga Shoqëria Civile**

Transparenca dhe llogaridhënia.

Pozitiv. Shoqëria civile ka luajtur një rol aktiv në monitorimin e procesit të integritetit. Përmes publikimeve dhe diskutimeve publike, është vënë presion mbi institucionet për të siguruar transparencë në proceset e vendimmarrjes dhe shpërndarjen e fondeve. Reagimet janë të ndryshme lidhur me integrimin e universiteteve të huaja në vend. Disa organizata kanë theksuar rëndësinë e këtij procesi për përmirësimin e cilësisë së arsimit dhe rritjen e mundësive për studentët shqiptarë. Për shembull, Fakulteti i Gjuhëve të Huaja në Universitetin e Tiranës ka deklaruar synimin për të konsoliduar pozicionin e tij si institucion kryesor në mësimin e gjuhëve të huaja, duke përgatitur specialistë që i përgjigjen kërkesave të tregut dhe ndihmojnë në zhvillimin e vendit drejt integritetit evropian.

Negativ. Mungesa e qasjes së plotë në të dhëna dhe raporte zyrtare ka kufizuar aftësinë e shoqërisë civile për të bërë një analizë gjithëpërfshirëse dhe të pavarur. Disa grupe të shoqërisë civile kanë ngritur shqetësime mbi transparencën dhe efektivitetin e menaxhimit të burimeve financiare në këtë proces. Në rrjetet sociale dhe portale, janë shfaqur diskutime mbi sfidat e ndërkombëtarizimit dhe masivitetit në arsimin e lartë. Disa ekspertë kanë theksuar rëndësinë e mekanizmave të akreditimit për përgatitjen e universiteteve shqiptare në përballjen me këto sfida, duke nënvizuar rolin e institucioneve zyrtare në garantimin e standardeve të cilësisë.

Në përgjithësi, ndërsa integrimi i universiteteve të huaja shihet si një hap pozitiv drejt përmirësimit të arsimit në Shqipëri, shoqëria civile kërkon më shumë transparencë,

Ilogaridhënie dhe përfshirje në proceset vendimmarrëse për të siguruar që ky integrim të sjellë përfitime reale për studentët dhe shoqërinë në tërësi.

Në përmbledhje shihet se:

1. Aspekti Buxhetor dhe Fiskal

- **Arritje.** Rritja graduale e buxhetit për arsimin e lartë gjatë periudhës 2021–2024 tregon angazhimin për përmirësimin e infrastrukturës dhe mundësive për arsimin ndërkombëtar. Për shembull, buxheti i arsimit të lartë për vitin 2023 u rrit në 1.5 miliardë lekë. Disa programe ndërkombëtare janë realizuar, si bashkëpunimet e Universitetit të Tiranës me HTW Berlin.
- **Mangësi.** Alokimi i fondeve specifike për integrimin e universiteteve të huaja është i paqartë, dhe shpesh përfshihet në kategori të përgjithshme buxhetore. Stabiliteti fiskal i Shqipërisë, i kushtëzuar nga niveli i lartë i borxhit publik, ka kufizuar hapësirën për investime të mëdha.

2. Realizimi i Premtimit dhe Implementimi

- **Arritje.** Janë vendosur disa partneritete me universitete të huaja, si programet e përbashkëta me Universitetin e Berlinit (HTW Berlin). Fillimi i disa programeve ka treguar potencial për përmirësimin e cilësisë së arsimit.
- **Mangësi.** Integrimi i universiteteve të "spikatura" është ende në fazë fillestare dhe i kufizuar në disa marrëveshje programatike. Marrëveshjet fokusohen kryesisht në shkëmbime dhe trajnime, jo në një integrim të plotë të universiteteve në sistemin shqiptar.

3. Mungesa e Transparencës dhe Informacionit

Nuk ka raporte të plota dhe të qarta mbi burimet financiare të dedikuara për këtë premtim, gjë që krijon vështirësi për të matur përmbushjen e tij.

Pavarësisht rritjes së fondeve për arsimin, mungon një strategji gjithëpërfshirëse dhe një monitorim i qartë i implementimit.

4. Përgjegjshmëria dhe Besueshmëria ndaj Votuesve

- **Arritje.** Premtimi ka ngritur pritshmëri pozitive dhe ka ndihmuar në adresimin e nevojave për arsimin ndërkombëtar në Shqipëri.
- **Mangësi.** Pjesërisht i realizuar, ky premtim ka ulur besimin e votuesve që presin rezultate të prekshme. Mungesa e transparencës dhe e informacioneve mbi progresin konkret e bën të vështirë matjen e përmbushjes.

Premtimi për integrimin e universiteteve të spikatura mbetet pjesërisht i realizuar deri në Dhjetor 2024.

F. Vlerësimi mbi shpërndarjen e efekteve të Programit për "Integrimin e Universiteteve të spikatura të vendeve mike në sistemin e Arsimit të Lartë"

1. Shpërndarja Rajonale

Premtimi ka ndikuar rajonet shqiptare në mënyra të ndryshme, duke nxjerrë në pah pabarazitë ekzistuese dhe sfidat e integritit. Ja një analizë e detajuar.

- **Tirana (Qendra Kombëtare e Arsimit të Lartë).**

Arritje. Tirana ka përfituar më shumë se çdo rajon tjetër. Partneritetet ndërkombëtare (me Gjermaninë dhe Italinë) dhe përdorimi i teknologjisë arsimore të avancuar kanë përmirësuar cilësinë e arsimit.

Mangësi. Përqendrimi i burimeve në Tiranë ka krijuar një hendek të theksuar midis qendrës dhe rajoneve të tjera.

- **Shkodra dhe Korça (Veri dhe Juglindje).**

Arritje. Shkodra ka nisur projekte kërkimore me fokus në rajonin e Ballkanit (bashkëpunime me Kroacinë dhe Austrinë). Korça ka përfituar kryesisht në sektorin e turizmit dhe agrikulturës.

Mangësi. Investimet e kufizuara dhe mungesa e infrastrukturës kanë penguar zhvillimin e qëndrueshëm.

- **Fieri dhe Elbasani (Rajonet Qendrore).**

Arritje. Janë zhvilluar disa programe trajnimi për stafin akademik, por këto përfitime mbeten të izoluara.

Mangësi. Fokus i reduktuar në integrimin e universiteteve dhe mungesa e projekteve ndërkombëtare.

- **Durrësi (Porta Ekonomike e Vëndit).**

Arritje. Universiteti i Durrësit ka bërë progres në bashkëpunimin për logjistikën dhe ekonominë detare, duke e lidhur arsimin me nevojat ekonomike të rajonit.

Mangësi. Ndikimi ka mbetur kryesisht lokal, pa zgjerim në fusha të tjera studimi.

2. Ndikimi mbi Shtresat e Popullsisë

- **Studentët dhe Rinia.**

Arritje. Programet ndërkombëtare kanë rritur aksesin në arsim cilësor për studentët nga qendrat urbane.

Mangësi. Studentët nga zonat rurale përballen me mungesë fondesh dhe burimeve për të përfituar nga këto mundësi.

- **Pedagogët dhe Studiuesit.**

Arritje. Pedagogët nga universitetet e mëdha kanë përfituar nga programe trajnimi dhe bashkëpunime kërkimore ndërkombëtare.

Mangësi. Universitetet e vogla kanë mungesë të stafit të kualifikuar dhe kapaciteteve për të përfituar në mënyrë të njëjtë.

- **Prindërit dhe Familjet.**

Arritje. Familjet e shtresës së mesme dhe të lartë kanë reduktuar kostot e studimit jashtë vendit përmes diplomave të dyfishta.

Mangësi. Familjet me të ardhura të ulëta kanë përfituar shumë pak për shkak të mungesës së bursave të plota dhe aksesit të kufizuar.

- **Komunitetet e Biznesit.**

Arritje. Studentët me aftësi të përmirësuara nga bashkëpunimet ndërkombëtare kanë ndihmuar sektorë si teknologjia, turizmi dhe industritë përpunuese.

Mangësi. Mungesa e lidhjes së plotë midis sektorëve ekonomikë dhe universiteteve ka kufizuar potencialin e ndikimit.

Efektet e programit janë shpërndarë në mënyrë të pabarabartë.

Tirana ka përfituar dukshëm më shumë krahasuar me rajonet e tjera, duke krijuar një disbalancë midis qendrës dhe periferisë.

Në aspektin demografik, përfitimet janë të përqendruara te shtresat e mesme dhe të larta të popullsisë, ndërsa studentët nga rajonet rurale dhe familjet me të ardhura të ulëta mbeten të përjashtuara në masë të madhe.

Programi është pjesërisht i realizuar deri në Dhjetor 2024.

Për të vlerësuar përmbushjen e secilit element në përqindje, mund të shikojmë secilin faktor dhe të ofrojmë një vlerësim të përmbushjes bazuar në informacionet dhe rezultatet e arritura deri tani.

1. Bashkëpunimi me Universitete Ndërkombëtare. 80%

Arsyetim. Janë krijuar marrëveshje dhe mundësi bashkëpunimi mes universiteteve shqiptare dhe atyre të vendeve mike, siç janë ato me Bashkimin Evropian dhe SHBA. Këto bashkëpunime janë realizuar me sukses, veçanërisht në shkëmbimin e stafit dhe studentëve, si dhe në projekte shkencore. Megjithatë, përfshirja mund të përfshijë më shumë universitete dhe fusha akademike.

2. Projekte të financuara nga BE dhe Organizatave Ndërkombëtare. 75%

Arsyetim. Ka pasur një mbështetje të konsiderueshme nga BE dhe organizatat ndërkombëtare për avancimin e bashkëpunimit dhe modernizimin e infrastrukturës akademike. Megjithatë, ka ende nevojë për më shumë investime dhe përpjekje për të përfshirë të gjitha universitetet dhe degët akademike në këtë proces.

3. Rritja e mundësive të mobilitetit Akademik dhe Studentor. 70%

Arsyetim. Ka pasur rritje të mundësive për studentët dhe stafin akademik shqiptar të ndjekin programe të shkëmbimit ndërkombëtar, por mundësitë e mobilitetit janë ende të kufizuara dhe nuk përfshijnë të gjithë studentët dhe programet akademike.

4. Programe të përbashkëta dhe Diploma të dyfishta. 80%

Arsyetim. Ka pasur një zhvillim të dukshëm në krijimin e programeve të përbashkëta dhe mundësive për diploma të dyfishta, duke ndihmuar në avancimin e arsimit të lartë shqiptar. Kjo ka kontribuar në përmirësimin e mundësive për studentët shqiptarë, megjithatë nuk është realizuar në shkallë të gjerë për të gjithë universitetet dhe degët.

5. Mungesa e përfshirjes masive të Universiteteve të Spikatura. 55%

Arsyetim. Edhe pse janë krijuar disa mundësi bashkëpunimi, universitetet e spikatura të vendeve mike nuk janë përfshirë në mënyrë të plotë dhe masive në sistemin e arsimit të lartë shqiptar. Disa institucione mbeten të papërfshira dhe kjo ka kufizuar ndikimin e këtij bashkëpunimi në mbarë sistemin arsimor.

6. Përqendrimi në disa fusha Akademike. 60%

Arsyetim. Bashkëpunimi ka qenë kryesisht në fusha të caktuara akademike, dhe ky kufizim ka ndikuar në realizimin e plotë të objektivave. Pavarësisht përpjekjeve të dukshme, disa degë nuk janë përfshirë plotësisht në këtë proces.

7. Pengesat Burokratik dhe Legjislative. 40%

Arsyetim. Pengesat burokratikë dhe legjislative kanë ngadalësuar bashkëpunimin dhe integrimin masiv. Ky është një faktor kyç që ka penguar përpjekjet për të realizuar programin në mënyrë të plotë, duke kufizuar mundësitë për avancimin e përfshirjes së universiteteve të spikatura.

8. Integrimi i Universiteteve të rangut të Lartë ende në faza të para. 50%

- **Arsyetim.** Përpjekjet për të integruar universitete të rangut të lartë ndërkombëtar janë ende në faza fillestare dhe nuk kanë arritur të përfshijnë një gamë të gjerë universitetesh dhe degësh akademike. Kjo ka ndikuar në realizimin e plotë të premtimit.

Vlerësim i Përgjithshëm i Përmbushjes së Programit: 61%

Ky vlerësim mund të ndryshojë me zhvillimin e mëtejshëm të programeve dhe përpjekjeve për të tejkaluar pengesat ekzistuese.